

Ingeniørforeningen, IDAs politik for reform af innovations- og teknologioverførselsområdet

Notat

1. juli 2020

Resume:

DK scorer højt på innovation i Europa - men udnytter ikke potentialet

Danmark vurderes typisk samlet set at være blandt de stærkeste europæiske lande ift. innovationsperformance. Fx placeres Danmark på en samlet tredjeplads i European Innovation Scoreboard 2019 (EIS2019).

: Veluddannet arbejdskraft, offentlig FoU på højt niveau m.m.

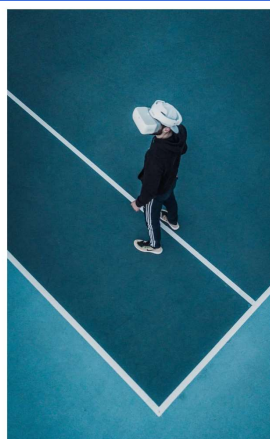
: Erhvervslivets FoU koncentrerer sig på færre og større virksomheder, mindre gavn af innovationsaktivitet til eksport og beskæftigelse end mange øvrige europæiske lande m.m. trækker ned.

STUFENDE PARTNER
Engineer the future.dk

Hovedanbefalinger:

1. Udarbejde en national strategi for innovationsområdet.
2. Etablere et forum, som har ansvaret for at kordinere den samlede danske innovationsindsats.
3. Give universiteternes tredje ben et økonomisk løft.

Konkrete anbefalinger:

Udover hovedanbefalingerne er der 8 konkrete anbefalinger:

A: Indledning:

Tal fra European Innovation Scoreboard 2019 (EIS2019) viser, at Danmark ligger tredjesidst blandt EU-landene og altså markant under gennemsnittet for andelen af virksomhedernes samlede omsætning, der stammer fra salg af nyudviklede eller mærkbart forbedrede produkter¹. Samtidig ser vi en tendens til, at erhvervslivets FoU-aktiviteter samles hos færre og større virksomheder. Vi har således en brændende platform med hensyn til, at særligt de mindre danske virksomheder skal være mere innovative.

Vi budgetterer årligt i omegnen af 24 mia. kr. på offentlig forskning i Danmark. Dertil kommer offentlige udgifter til innovationsunderstøttende aktiviteter fx i det offentlige erhvervsfremmesystem, i virksomhederne gennem FoU-fradrag m.m.

Men en regeringsbestilt international evaluering stiller spørgsmål ved, om vi får nok ud af pengene set i forhold til innovation og udvikling i samfundet – herunder virksomhedsvækst og jobskabelse². Nærværende notat er Ingeniørforeningen, IDAs bud på at løfte innovationspolitikken i Danmark. For der er brug for en styrket og sammenhængende offentlig indsats på området.

IDAs stemme i innovationspolitikken:

IDA er en af Danmarks førende stemmer inden for teknologi og naturvidenskab med mere end 125.000 medlemmer.

IDA har rammerne for det offentlige innovationssystem tæt på kroppen, da vi har mange medlemmer, som underviser og forsker på universiteterne samt på de Godkendte Teknologiekse Serviceinstitutter samtidig med, at vi har ledende medarbejdere og selvstændige som medlemmer, der er ansat i virksomhederne og arbejder med udviklings- og forskningsopgaver.

Globalt førende rammebetingelser for forskning, innovation og udvikling både for vindensinstitutionerne og virksomhederne er afgørende for Danmarks vækst, jobskabelse og velfærd samt som for løsning af de globale udfordringer fx FNs Verdensmål..

B: Hovedanbefalinger:

Der er flere ting, man kan tage fat på for at sikre, at Danmark har optimale rammebetingelser som styrker og samler indsatsen på innovationsområdet.

• Behov for at udarbejde en national strategi for innovationsområdet

For det første er det problematisk, at Danmark som et af de lande, der prioriterer offentlig forskning højt, ikke har en samlet strategi for, hvilken vej vi vil gå på innovationsområdet.

Problemet er, at der ikke er nogen fælles retning i indsatsen, da der ikke er lagt sigtelinjer ud, som aktørerne kan tage pejling efter, i form af en national strategi på innovationsområdet.

En national innovationsstrategi bør eksempelvis komme omkring emner som vidensspredning, brobyggere, markedsmodning, teknologioverførsel og iværksætteri udsprunget fra universiteterne.

¹ Small Great Nation, Deloitte & Kraka, 2020.

² Se evt. mere her: <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/policy-support-facility/peer-review-danish-research-innovation-system>.

- **Etablere et forum, som har ansvaret for at kordinere den samlet danske innovationsindsats**

For det andet skal en national innovationsindsats have en politisk og organisatorisk forankring, som sikrer, at vi er på rette kurs med indsatsen og får den kordineret. Det er særligt vigtigt med innovationsindsatsen, som i dag krydser mange ressortområder og myndighedsniveauer på sin vej gennem systemet.

Her kunne man med fordel tage afsæt i den model, der har set dagens lys på erhvervsfremmeområdet. Her er det lykket at nedsætte en national erhvervsfremmebestyrelse, som skal sikre en strategisk forankret erhvervsfremmeindsats i hele landet, herunder koordinering med resten af det offentlige Danmark.

Med den model som forbillede kunne man også på innovationsområdet etablere en national innovationsbestyrelse, hvis sammensætning naturligvis skal afspejle de forskellige aktører på området, dvs. både udbydere og modtagere af innovationsindsatsen.

- **Universiteternes tredje ben bør have et økonomisk løft, hvis det for alvor skal gøre en forskel**

For det tredje kræver innovationsområdet også et ressourcemæssigt løft; strategi og organisationsplaner gør det ikke alene. På universiteterne bedrives der rigtig megen forskning, som kommer samfundet og virksomhederne til gavn. Det sker bl.a. ved, at universiteterne de sidste mange år har opprioriteret det såkaldt "tredje ben" – videnspredningsindsatsen – gennem etablering af bl.a. teknologioverførselskontorer og iværksætttermiljøer for studerende og forskere m.m. Men indsatsen har langt hen ad vejen skullet dele pengekasse med de midler, som universiteterne får til undervisning og forskning.

Universiteterne får grundlæggende ikke penge til videnspredning. Så videnspredningsindsatsen skal reelt løses af økonomiske midler fra forsknings- og uddannelsesområdet. Det kan være uhensigtsmæssigt – særligt for de universiteter, som har begrænset økonomisk råderum³. Et økonomisk løft af det 3. ben på universiteterne forslås at være på op til 10% af det offentlige forskningsbudget til universiteterne svarende til 1-2 mia. kr. ekstra årligt. De ekstra penge skal bruges til at fremme en mere flerstrengt offentlig innovationsindsats – herunder finansiere 5 af de 8 delanbefalinger i næste afsnit.

C: Konkrete forslag til en flerstrengt offentlig innovationsindsats:

Forsknings- og udviklingsresultaterne skal ud og virke i omverden og skabe gode løsninger til glæde for blandt andet klimaet, men også til glæde for erhvervslivet, jobskabelsen m.m. Og der er nogle forskningsformidlingsmæssige udfordringer i det danske forsknings- og innovationssystem, som skal udbedres. Det er:

- **Styrk danske testfaciliteter:** EU's Horizon 2020 har i evalueringen af Danmarks innovationssystem fremhævet, at vi fra dansk side bør "styrke Danmarks syv GTS-institutter som leverer tjenester til virksomheder på en fornuftig måde, men opfylder i øjeblikket ikke deres potentiale som et strategisk bindeled mellem universitetsforskning og teknologisk innovation i virksomheder".

Den teknologisk infrastruktur bør således udvikles og samarbejdsmulighederne vidensaktørerne imellem om international state-of-the-art testfaciliteter inden for

³ Se evt. mere i rapporten: Hvordan sikrer vi de bedst mulige økonomiske vilkår for universiteternes forskning?, DEA mfl., 2019.

teknologiske specialer skal øges. Det indebærer blandt andet en kraftig stigning i finanslovspuljen til både forskningsinfrastruktur, teknologiske test- og demonstrations-faciliteter og nye teknologiske hubs. Men det indebærer også en kortlægning af testinfrastrukturen i Danmark fx på klima-området mht., hvilke grønne testmuligheder, der er på universiteter, de godkendte teknologiske serviceinstitutter m.m. Kortlægningen skal være fundamentet for prioriteringen af en dansk teststrategi.

- **Større fokus på videnspredning i de offentlige forskningsfonde:** Der er behov for at styrke incitamenterne til at sprede resultaterne af offentligt finansierede forskningsprojekter.

Der sker meget videnspredning i dag – fx forskningsfonde holder konferencer, artikler i videnskabelige tidsskrifter osv. Men omvendt er der fx færre danske virksomheder som forsker selv, og en del forskningsresultater ender bag ved betalingsmurer og er ikke offentlig tilgængelige gennem fx Open Science. Der er derfor behov for en mere systematisk og væsentlig større videnspredningsindsats.

Eksempelvis forvalter Innovationsfonden offentlige midler primært til forskning og innovation. Det er derfor centralt, at resultaterne i forsknings- og innovationsprojekter formidles ud til en bredere kreds end fx de deltagende universitetsforskere og virksomheder. Det er særligt vigtigt i de offentligt finansierede projekter, hvor der kun deltager en eller få virksomheder. Der er ikke umiddelbart systematiske incitament til dette i nogle af tilbuddene i dag. Det bør styrkes fremover – særligt i forhold til SMV'er og uddannelses-institutioner.

Det kan fx ske ved, at GTS'ere og klyngenetværk får en tillægsbevilling til budgettet i særlig perspektivrige forskningsprojekter til at sørge for, at forskningsresultaterne kommer til at indgå i nye ydelser og efteruddannelsestilbud. Området skal løftes endnu mere – og det bør ske mere systematisk som en del af økonomien i forskningspuljerne, da det typisk ellers ikke sker. En evaluering af Innovationsfonden i 2019 påpegede også en større åbenhed og styrkelse af fondens hjemmeside i forhold til videnspredning.

Der kan også være en højere grad af forpligtelse til, at forsknings- og innovationsprojekter indtænker uddannelsesformidling på universiteterne og understøtte et løft til Ph.D.-området.

- **Grundlagsskabende strategisk forskning skal opprioriteres:** Innovationsfonden var oprindelig en sammenlægning af Højteknologifonden, Det Strategiske Forskningsråd og Rådet for Teknologi og Innovation. De foreløbige erfaringer tyder på, at Innovationsfonden fylder fint sin rolle ud i forhold til den markedsnære forskning og innovation – men fonden kan være bedre til at løfte den grundlagsskabende strategiske forskning. Det er problematisk, da der ikke er andre offentlige fonde, som understøtter det⁴. Der er således behov for strategisk forskning i mere generiske teknologier, metoder og grundvidenskab, hvilket i højere grad bør prioriteres.
- **Forskningspuljer skal styrke muligheden for markedsmodning:** Der opstår opfindelser og kommercialiseringsmuligheder i større forskningsprojekter som fx Grand Solutions. Men markedsmodning kan ikke i udgangspunktet finansieres inden for rammerne af forskningsprojektet. Det bør der kigges på.

⁴ Der er dog åbnet op for strategiske satsninger også i Den Frie forskningsfond. Det er endnu for tidligt at sige noget om erfaringen med dette.

I en del år er resultaterne stagneret mht. universitetsopfindelser, patenter, nye universitetsbaseret virksomheder m.m. Og værktøjerne har også stået stille - fx en national Proof of concept pulje som nu er i Innovationsfonden. Der kan derfor være behov for at tænke helt nyt - fx hver forskningspulje/fond kan få en fleksibel pulje tilknyttet, der kan søges hurtigt/supplere det oprindelige forskningsbudget, da man ikke kan forudsige markedspotentiale fra start af i et forskningsprojekt.

- **Erhvervssamarbejde som øget karrieremulighed på universiteterne:** I dag meriteres forskere først og fremmest ud fra deres produktion af videnskabelige publikationer, og hvor meget disse citeres af andre forskere. 83 procent af IDAs universitetsansatte medlemmer synes, at der bør inddrages flere parametre i meriteringen af forskere på universiteterne. Der bør i højere grad lægges vægt på undervisning, formidling og udvikling af uddannelsesforløb. Men også på erhvervssamarbejde.

Forskermobilitet mellem universiteter og erhvervsliv kan ligeledes styrkes. Det kan fx ske gennem en mere strategisk og systematisk indsats for at fremme sektormobilitet hos universitetsansatte og virksomhedsforskere (eksempelvis via delestillinger, medarbejder-udveksling, orlovsophold, mulighed for at søge løntilskud gennem en isbryderordning for forskere, flere erhvervs-Ph.d.ere, erhvervspostdoc mv.).

- **Bedre rammer for forsyningsselskaber til at indgå i udviklingssamarbejde:** Der er brug for ambitiøse mål og rammer for forsyningssektoren, så sektoren fortsat kan have incitament til at drive nye teknologiområder. Forsyningsselskaber skal have mulighed for at afsætte en procentdel af omsætningen til forsknings- og udviklingssamarbejde. Der bør kigges på muligheden og behovet for en konsolidering af forsyningssektoren, så der findes en fornuftig balance mellem typisk at være lokalforankret og samtidig have en størrelse, som kan løfte udviklingen af nye climateknologier i samarbejde med erhvervslivet og videninstitutioner. Samtidig bør der kigges på muligheden for, at pensionskasserne i højere grad ser forsyningssektoren som en forsvarlig og interessant sektor at investere i på den lange bane.
- **Offentlige indkøb skal fremme nye løsninger:** Et stærkt hjemmemarked fungerer som et udstillingsvindue, når virksomhederne skal ud på det globale marked. Det offentlige hjemmemarked kan, dels ved at stille klimakrav i udbud og indkøb, dels ved offentlig-privat-innovation, skubbe til udviklingen af nye og konkurrencestærke produkter og løsninger. Den offentlige sektor indkøber hvert år varer og tjenesteydelser for ca. 300 mia. kr., hvilket svarer til 15 pct. af BNP.

Offentlige myndigheder på alle niveauer bør have konkrete mål for fx klima- og miljøkrav ved indkøb. Innovative udbudskontrakter af fx 8 års varighed, såfremt der er behov for en stor innovationsindsats fra den involverede virksomhed, er også en mulighed, som i højere grad bør afprøves af den offentlige sektor. Kontraktlængder kan ofte være for korte i de offentlige indkøb. Det tager tid at udvikle nye services, processer og produkter, så der er indimellem behov for længere kontrakter end de typiske 2-4 år.

I det hele taget bør der fortsat afprøves nye samarbejdsmodeller inden for rammerne af udbudsloven. Udbudsloven har åbnet op for øget offentlig-privat samarbejde og innovative udbud. Men der er stadig behov for mere viden og erfaringer med de nye udbudsformer. Det offentlig-private samarbejde opleves af begge parter som meget ressourcekrævende at starte op.

- **Styrk teknologioverførsel mellem universiteter og virksomheder:** I Danmark - og i de fleste andre lande - er det universiteterne som i udgangspunktet ejer opfindelsen. Men universitetet

kan vælge at afgive ejerskabet til universitetsforskeren eller en virksomhed. Det står i Lov om opfindelser på offentlige forskningsinstitutioner.

Lov om opfindelser på offentlige forskningsinstitutioner

Loven er fra 1999 med ændringer senest i 2008. Loven har til formål at sikre, at forskningsresultater frembragt ved hjælp af offentlige midler, nyttiggøres for det danske samfund ved erhvervsmæssig udnyttelse. Ved *opfindelse* forstås i denne lov en opfindelse eller frembringelse, der vil kunne patenteres efter patentloven, eller registreres som brugsmodel efter brugsmodelloven. Loven fastlægger rammerne for fx, at arbejdstageren/den universitetsansatte har pligt til at indberette en opfindelse til arbejdsgiver/universitetet og, at arbejdsgiver/universitetet skal, inden for 2 måneder, have vurderet potentialet i opfindelsen – herunder meddele om en eventuel overtagelse af ejerskabet til opfindelsen, samt give et passende vederlag - eller mulighed for at overtage opfindelsen.

Hvordan det foregår i praksis er lidt forskelligt fra universitet til universitet mht., hvor stor en del af opfindelserne som universiteterne selv forsøger at kommercialisere, og hvor mange af opfindelserne der overlades til den enkelte universitetsansatte eller erhvervslivet. I fx Sverige og Italien er der tradition for, at forskerne i udgangspunktet ejer opfindelsen (Se bilag 2 med ulemper ved den svenske og italienske model).

Lov om opfindelser på offentlige forskningsinstitutioner er grundlæggende fornuftig – men transaktionsomkostninger bør nedbringes. Dette påviser IDAs analyse⁵ blandt de universitetsansatte til en vis grad, da samtlige forskere i undersøgelsen er blevet bedt om at tage stilling til, om den gældende ramme for kommercialisering af offentlig forskning grundlæggende er fornuftig nok, hvorved 53 pct. svarer ja, mens 12 pct. svarer nej, og hele 35 pct. ved ikke.

Men det er håndhævelsen af loven, der kan give frustrationer – særligt hvis man er en mindre virksomhed, som ikke har erfaring med et universitetssamarbejde, eller er en universitetsforsker, der ikke tidligere har kommercialiseret en opfindelse.

Der anbefales i denne sammenhæng:

En mindre revidering af Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner:

Opfinderloven fungerer i det store og hele. Men der er behov for at kigge på antagelserne, hvor der er opstået praksisser for fortolkninger af loven, og hvor tiden er løbet fra lovteksten. Eksempelvis ved situationer, hvor udenlandske forskere er med, gælder så dansk lov, eller er det en anden udenlandsk opfinderlov, er der samme retssikkerhed for opfinderen, hvis vedkommende skifter arbejde fx fra et universitet til et andet osv.

En kortlægning af behov for nye vederlagsregler: Hvis universitetet vælger selv at kommercialisere opfindelsen, så aflønnes universitetsforskeren typisk gennem modtagelse af et engangsbetrag til forskeren selv og til fakultetet, eller modtager en fast procentdel af indtægterne fra licensaftalen m.m. Men der kan være andre måder, at opfinderen kan aflønnes for sin opfindelse, fx gennem aktier i det nye firma. Udbredelsen af disse aflønningsformer bør kortlægges.

Lavere transaktionsomkostninger ved Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner: Både universiteterne og erhvervslivet skal som udgangspunkt have lavere transaktionsomkostninger. Så der bør ses på mulighederne for en forenkling af transaktionsomkostningerne, når erhvervslivet og universiteterne skal indgå juridiske samarbejdsaftaler, licensaftaler og patenter. En mulighed kan være en hotlinje for SMVere,

⁵ Rammer og vilkår for de universitetsansatte, IDA, august 2018.

som de kan kontakte inden samarbejdet med universitetet indledes. Det bør kortlægges, hvordan opfinderloven praksiseres i vores nabolande, og om det herhjemme giver anledning til ændringer i fortolkninger af opfinderloven. En helt anden mulighed vil være at eksperimentere endnu mere med Open Science.

Kortlæg de forskellige praksiser på universiteterne: Universiteterne er ikke homogene størrelser med samme forskningsprofiler. Universiteternes tech-trans-aktiviteter er således meget forskelligartede, og det kan der være gode grunde til. Men det bør overvejes mere systematisk at lære af hinanden og af udlandet. Det vil kræve en kortlægning af de forskellige praksiser med teknologioverførselsaktiviteter på universiteterne.

Bilag 1: Uddybning af hovedanbefaling 3 (Universiteternes tredje ben bør have et økonomisk løft, hvis det for alvor skal gøre en forskel)

IDAs innovationspolitik har 3 hovedanbefalinger – lav en national innovationsstrategi, nedsæt et koordinerende nationalt organ på innovationsområdet samt et væsentligt økonomisk løft til universiteternes 3-ben. Dertil kommer 8 delanbefalinger, hvoraf de 5 skal finansieres af et væsentligt økonomisk løft til universiteternes 3-ben:

Hovedanbefaling 3: Et økonomisk løft af det 3. ben på universiteterne (fx på 10% af offentlig forskningsbudget til universiteterne svarende til 1-2 mia. kr. årligt):

Øg viden spredning: Der sker meget vidensspredning i dag – fx forskningsfonde holder konferencer, artikler i videnskabelige tidsskrifter osv. Men omvendt er der færre danske virksomheder som forsker selv, og en del forskningsresultater ender bag ved betalingsmurer og er ikke offentlig tilgængelige gennem fx Open Science. Der er derfor behov for en mere systematisk og væsentlig større vidensspredningsindsats. Fx hvor GTSé og klyngenetværk får en tillægsbevilling til budgettet i særlig perspektivrige forskningsprojekter til at sørge for, at forskningsresultaterne kommer til at indgå i nye ydelser og efteruddannelses-tilbud. Området skal løftes endnu mere – og det bør ske mere systematisk som en del af økonomien i forskningspuljerne/budgettet, da det typisk ellers ikke sker.	Prioritere markedsmodning: I en del år er resultaterne stagneret mht. universitetsopfindelser, patenter, nye universitetsbaseret virksomheder m.m. Og værktøjerne har også stået stille - fx en national Proof of concept pulje som nu er i Innovationsfonden. Der er behov for at tænke helt nyt - fx hver forskningspulje/fond kan få adgang til en fleksibel markedsmodningspulje, der kan søges hurtigt/supplere det oprindelige forskningsbudget, da man ikke kan forudsige markedspotentiale fra start af et forskningsprojekt.	Styrk teknologioverførsel: Universiteterne har i en årrække investeret ressourcer i at opbygge teknologioverførselso mrådet og nogle steder giver det overskud og andre steder gør det ikke. Der bør ikke være politisk fokus på, om området giver overskud eller ikke. Men mere anerkende det som et væsentligt samfundsmæssigt infrastrukturområde som skal udbygges og holdes vedlige. Det kræver økonomi til det. Samtidig bør der være fokus på: <u>En mindre revidering af Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner</u> <u>En kortlægning af behov for nye vederlagsregler</u> <u>Lavere transaktionsomkostninger ved Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner</u>	Opprioritere strategisk forskning: I 2014 blev det Strategiske Forskningsråd nedlagt og blev erstatet af Innovationsfonden. Siden er den strategiske forskning kommet under pres - den strategiske uafhængige forskning som ligger på værdikæden mellem grundforskning og markedsnær forskning. Løft den uafhængige strategiske forskning i Danmark - enten gennem Danmarks Frie Forskningsfond eller i Innovationsfonden.	Styrk erhvervssamarbejde som karrieremulighed på universiteterne: Der bør ved meriteringen af universitetsforskere i højere grad lægges vægt på undervisning, formidling og udvikling af uddannelsesforløb. Men også på erhvervssamarbejde. Forskermobilitet mellem universiteter og erhvervsliv kan ligeledes styrkes. Det kan fx ske gennem en mere strategisk og systematisk indsats for at fremme sektormobilitet hos universitetsansatte og virksomhedsforskere (eksempelvis via delestillinger, medarbejderudveksling, orlovsophold, mulighed for at søge løntilskud gennem en isbryderordning for forskere, flere erhvervs Ph.d.erne, erhvervspostdoc mv.).
--	--	--	---	--

Bilag 2: Udfordringer ved den svenske og italienske teknologioverførselsmodel

IDA ser en række udfordringer ved den svenske og italienske model.

For det første er universitetsopfindelsen udsprunget fra finansiering med skattebetalte penge. Så det virker fornuftigt, at opfindelsen i udgangspunktet er et offentligt ejerskab. En virksomhed vil heller ikke i udgangspunktet lade en medarbejder overtage rettighederne til virksomhedens forskningsresultater.

For det andet vil transaktionsomkostningerne være meget højere for den virksomhed, som ønsker at købe rettighederne til universitetsopfindelsen. Et relevant spørgsmål er fx hvem i forskergruppen ejer rettigheden, da der ofte kan være 5-6 forskere på et forskningsprojekt. Forskerne er måske ikke fra samme institutioner, lande, og er derudover måske heller ikke helt enige om, hvilke aftalevilkår en teknologi skal sælges/licenseret under eller hvilke betingelser, der skal gælde i en samarbejdsaftale. Virksomheder vil møde helt forskellige og vilkårlige betingelser, alt efter givende forskere samt hvorfra aftalen indgås. Det vil, alt andet lige, være nemmere for virksomheden at skulle kontakte universitetet ét sted – fx et techtranskontor.

Det er erfaringen, at transaktionsomkostningerne er forskellige i de enkelte brancher. Nogle brancher har stort behov for juridisk tunge samarbejdsaftaler, hvor andre brancher har mindre tradition for det. De transaktionsomkostninger ses fx i Sverige, hvor virksomhederne skal forhandle med hver enkelt universitetsforsker/forskergruppe.

For det tredje, er der en risiko for, at en virksomhed kan lukke et helt offentligt forskningsområde ned, hvis rettigheden kommer i private hænder – særligt hvis overtagelsen af opfindelsen har til hensigt at udelukke konkurrenter. Det kan også være konsekvensen, hvis virksomheden går konkurs. Det er derfor vigtigt, at aftaler laves juridisk professionelt.

For det fjerde, så kan opfinderloven være med til at beskytte den enkelte universitetsforsker, da forskerne er eksperter inden for deres forskningsområde, men de fleste ikke i jura, kommercialisering eller salg. Det er samtidigt svært at arbejde med sin opfindelse i arbejdstiden, hvis opfindelsen ikke er en del af universitetets forskningsportefølje osv. Lige så snart den universitetsansatte selv overtager opfindelsen eller starter egen virksomhed med baggrund i en licensaftale med universitetet, så kan universitetets techtrans-kontor ikke længere hjælpe på grund af konkurrenceforvridning. Der er således grænser for, hvor meget det enkelte universitet må understøtte en iværksætter, udsprunget af en universitetsopfindelse i forhold til konkurrenceforvridningsloven. Den problemstilling søges løst i Sverige, hvor universiteterne ikke har oprettet techtrans-kontorer. I Sverige oprettes private holdingselskaber i stedet som støtter de svenske universitetsforskere.

For det femte peger de svenske erfaringer på et dilemma. Sverige bruger forholdsvis mange penge på offentlig forskning, men på papiret får Sverige ikke meget innovation ud af det. Det er svært at lave opgørelser over omfanget af universitetsopfindelser, der når på markedet i Sverige, da de svenske universiteter ikke er forpligtet til at afsøge mulighederne for kommercialisering af universitetsopfindelsen. Men det tyder på, at få svenske universitetsopfindelser drives til markedet – kun de mest oplagte og de som har en hurtig vej til markedet.

IDA-analyse blandt de universitetsansatte

8 procent af de universitetsansatte har startet egen virksomhed med udgangspunkt i forskningsresultater eller på anden måde kommercialiseret forskningsresultaterne. Yderligere 3 procent har overvejet at gøre det.

To ud tre af de forskere, der på den ene eller anden måde har forsøgt sig med en kommercialisering af deres resultater, har fået rådgivning af servicefunktionen/techtranskontoret i den forbindelse. Af dem, der har modtaget rådgivning, svarer 44 pct., at rådgivning generelt har været professionel, mens der omvendt er 24 pct., der synes det har været uprofessionelt.

I 38 pct. af tilfældene ønskede universitetet selv at tage patent på/kommercialisere opfindelsen, mens Universitetet i 27 pct. af tilfældene gav forskeren muligheden for at tage patent på/kommercialisere opfindelsen. I 35 pct. af tilfældene fandt man en helt tredje løsning.

I de tilfælde, hvor universitetet har taget ejerskabet til/kommercialiseret opfindelsen, svarer 63 pct., at de fik en rimelig aftale for fremtidige honorar. Der er her tale om en ret lille population, hvorfor man også bør være opmærksom på en vis statistisk usikkerhed i resultaterne.

I de tilfælde, hvor forskeren selv fik ejerskabet til opfindelsen, svarer kun 19 pct., at de fik en rimelig rådgivning mht., hvordan de kunne komme videre med at kommercialisere opfindelsen/starte egen virksomhed op med baggrund i opfindelsen.

Samtlige forskere i undersøgelsen er blevet bedt om at tage stilling til, om den gældende ramme for kommercialisering af offentlig forskning grundlæggende er fornuftig nok, hvilket 53 pct. svarer ja til, mens 12 pct. svarer nej. 35 pct. ved ikke.

Kilde: Rammer og vilkår for de universitetsansatte, IDA, 2018